A°. 1837. N°. 57.

ARNHEMSCHE COURANT.

Dingsdag den 16 Mei.

FRANKFORT, den 12den Mei.

De courant van Genua behelst eenige merkwaardige berigten over de aardbeving van den 11den April. Op onderscheidene plaatsen zijn schrikkelijke ongelukken voorgevallen. Te Pivizzano was het grootste gedeelte der bevolking in de hoofdkerk verzameld, om de predikatie van eenen missionaris aan te hooren, toen plotseling een geweldige schok gevoeld werd. Alle aanwezigen maakten een vreeselijk gejammer, en spoedig was er wanorde in de gansche vergadering; de eenen namen de vlugt, anderen werden omvergeworpen; de meesten schreeuwden en weenden; het was een tooneel van schrik en verwarring. De schade was intusschen niet groot; eenige schoorsteenen, eenige kornissen, eenige daken stortten in; verscheidene huizen kregen scheuren, doch geen enkel ingezeten werd gekwetst. Te Ugliano had de aardbeving de ontzettendste gevolgen; de schokken waren zoo geweldig, dat men de sneeuw, welke op den hoogen top van den Pizzo opgehoopt lag, zag wegvliegen, en de rotsstukken met geraas den berg afrollen. Alle huizen van het dorp stortten in een. Van de 103, welke men aldaar telde, bleven er slechts twee overeind staan, en deze zijn zoo beschadigd, dat het gevaarlijk zou zijn dezelve te bewonen. Alle overigen zijn in eenen puinhoop veranderd. Gelukkiglijk waren de ingezetenen juist buiten het dorp aan den arbeid. Slechts vijftien waren er te huis gebleven; van dezen kwamen er acht om, de overigen werden zwaar gekwetst onder de bouwvallen uitgehaald. Een ongelukkige keerde juist met een bundel hooi op zijne schouderen naar zijne hut weder, toen hij door een sterken schok ter aarde geworpen werd; hij hief zijne oogen op, en zag zijne beide dochters, welke hem voor de laatste maal toeriepen, en daarop onder de bouwvallen begraven werden. Men verhaalt eene menigte even betreurenswaardige voorvallen. Van des avonds zes uur tot 's anderen daags 's morgens telde men twee en dertig schokken. Op den berg van Ugliano ziet men overal niets dan spleten en kloven. Te Oreigliano zijn 24 huizen ingestort; ook te Minucciano, te Casole, te Nigano, te Vignetta, te Pognano en op eenige andere plaatsen telt men vele ingestorte gebouwen, verscheidene gekwetsten en eenige dooden.

Nadere berigten betrekkelijk Minucciano melden, dat de schokken zich aldaar vernieuwden, doch in veel mindere mate dan de eerste, die zeer hevig was; dat zij zes 's meer dan veertig in getal beliepen; doch gelukkiger wijze geen meer onheilen veroorzaakt hadden. Het verlies der vroeger gemelde twee personen heeft zich helaas bevestigd. De door de bouwvallen gekwetste personen zijn niet talrijk, en de beschadigingen zelve van weinig belang. Zes plaatsen, aan Minucciano grenzende, zijn mede zwaar bezocht geworden. Doch de twee tot het Toskaansche behoorende grensplaatsen, Argigliano en Uglian-Caldo, hebben bijzonder geleden. Laatstgemelde plaats is onbewoonbaar geworden, en behalve vele gekwetsten zijn er ook zeven personen onder de bouwvallen verongelukt. — Men zegt in die streken, dat er voor twee eeuwen een kleine valkaan te Argigliano bestaan heeft.

— De *Oostenrijksche Beobachter* behelst het volgende uittreksel van een door den Britschen agent te Bairut ingezonden berigt van de plaatsen in Syrie, welke door de jongste aardbeving zijn verwoest geworden. In het district Aklin el Tiffr hebben dertien steden en dorpen geleden; de steden el Miliah en Aim-Nebli zijn geheel verwoest, alsmede vijf dorpen; van Gazam zijn ¾, van Zigisch ⅓ verwoest. Dit district heeft 178 menschen verloren. In het district Schanna zijn de veertien plaatsen, waaruit het bestaat, geheel verwoest, daaronder de stad Gol Sukah. Van acht plaatsen van dit district is het verlies van menschen opgenomen en bedraagt 438 zielen; van de overige was het verlies niet te bepalen; slechts zoo veel weet men, dat er van al de bewoners van het vlek Debin geen een gered is. Het derde district, Mevigaoun, is geheel en al verwoest; van al de negentien plaatsen is schier niets overgebleven dan puinhoopen, zoodat ook hier het verlies van menschen niet te berekenen is.

Wat de grootere steden van Syrie betreft, zijn te Damaskus vier minarets en eenige huizen ingestort en zeven of acht menschen omgekomen. Te Acre hebben de vestingwerken zeer geleden, en het verlies van menschen was genoegzaam even groot als te Damaskus, even zoo te Sidon; Tyrus en Nazareth hebben slechts weinig geleden, van Namplus zijn de verwoestingen en het verlies van menschen onbekend; doch Jaffet en Tiberias zijn geheel verwoest, en in eerstgemelde zijn 4–5000, in laatstgemelde 1000 menschen omgekomen.

PETERSBURG, den 3den Mei.

De grootvorst troonopvolger, die laatstleden Zaturdag zijn negentiende geboortefeest vierde, en voornemens is, binnen weinige dagen zijne binnenlandsche reis te aanvaarden, heeft in de laatste weken zijne wetenschappelijke studien geheel volëindigd. De luisterrijke bewijzen, die Z. K. H. bij het laatste daartoe betrekkelijke hoofdexamen van zijne wetenschappelijke vorderingen gaf, strekten zijne doorluchtige ouders tot het volledigste genoegen, en waren roemvolle blijken van de talenten en den ijver zijner onderwijzers. De meesten hunner zijn voor hunne moeite door Zijne Majesteit waardiglijk beloond geworden. Eenigen hunner zullen den grootvorst op zijne tegenwoordige reis vergezellen.

— Laatstleden Zondag, zijnde het laatste Russische Paaschfeest, heeft de groote bevordering bij het leger plaats gehad. Twee en twintig generaal-majoors zijn onder anderen tot luitenant-generaals, en 8 kolonels tot generaal-majoors bevorderd.

LONDEN, den 9den Mei.

In het huis der gemeenten is gisteren avond door Mr. *Rice*, op de aan dien minister door den heer *Robinson* gerigte vragen, welke met onze tegenwoordige commerciele betrekking met Portugal in verband staan, hoofdzakelijk geantwoord, dat, ten gevolge van de herhaalde veranderingen van ministerie in Portugal, het tusschen gezegd land en Engeland nog niet tot het sluiten van een nieuw handelstraktaat gekomen was, maar de onderhandelingen daaromtrent nog altijd hangende waren. Voorts heeft gemelde kanselier van 's rijks schatkist te verstaan gegeven, dat het Portugeesche nieuwe tol-tarief, hetwelk niet slechts den Britschen, maar tevens allen vreemden handel zoo zeer drukte, ongetwijfeld weldra, door deszelfs nadeelige werking voor Portugal zelve, zal moeten gewijzigd worden; alsmede, dat, overeenkomstig de jongst door het Portugeesche gouvernement bepaalde, doch zeer verschillende havengelden, welke voor de Portugeesche schepen zeer voordeelig en voor den Britschen uitvoer-handel daarentegen zeer schadelijk bevonden zijn, door Zr. Ms. gouvernement ingelijks, bij gelegenheid van den eersten te houden raad, een kabinetsbevel van gelijken inhoud en even nadeelig voor den Portugeeschen handel zal uitgevaardigd worden.

— Luidens lord *Palmerston* verklaring op dien avond aan Mr. *G. F. Young* is het waarschijnlijk, dat de lang bestaan hebbende verschillen tusschen Groot-Brittannien en Spanje, ter zake van de beperkingen, aan welke onze handel in laatstgenoemd land sedert eenigen tijd onderworpen geweest is, binnen kort tot eene voldoende schikking zullen komen.

Dien zelfden avond heeft men zich voorts, in het meergenoemde huis der gemeenten, over de Iersche armen-bill in comité begeven, doch alstoen slechts twee clausulen dier bill afgehandeld. Opmerking verdient de bij deze gelegenheid door lord *J. Russell* herhaalde verklaring, « dat, zoo lang de meerderheid van het huis der gemeenten, met betrekking tot de bewuste bills voor Ierland, aan de zijde van Zr. Ms. ministers blijft, hij en zijne ambgenooten, in weerwil van alle verrigtingen van het huis der lords, hunne ministeriele betrekkingen, niet zouden neêrleggen."

De berigten uit de Vereenigde Staten tot den 17den April zijn nog alles behalve opbeurende; dezelven maken van nieuwe faillissementen, steeds voortdurende verregaande schaarschheid van geld, en van verdere belangrijke daling der katoen gewag. Hier ter beurze schijnt dit ondertusschen weinig indruk te maken, en het geloof algemeen te zijn, dat, zoodra men in Amerika zal vernemen hoe gemakkelijk hier het nieuwe Amerikaansche papier plaatsing vindt, dit er eene gunstige wending aan de zaken geven zal.

PARIJS, den 12den Mei.

Er is bevel gegeven, om in het kasteel der Tuileriën eene gereformeerde kapel (oratoire) te bouwen, bestemd tot bijzondere Godsdienst voor de aanstaande hertogin *van Orleans*. Ook zal er eene bijzondere bank in de gereformeerde kerk, in de straat *Billettes*, voor H. K. H. worden ingerigt.

— Het gouvernement heeft de volgende twee telegraphische depeches ontvangen:

« *Perpignan den 7 Mei des avonds.*

« Den 30sten April is Taragona tot den opstand van Reus toegetreden. De provincie Taragone heeft zich onafhankelijk van Katalonie verklaard en alle gehoorzaamheid aan den kapitein-generaal geweigerd.

"Den 2den Mei is een Commissaris van Hens te Barcelona aangekomen, alwaar een opstand staat uit te barsten. Den 29. was het hoofdkwartier van het leger van het centrum te Andilla; 27 officieren zijn naar de citadel van Valencia gezonden. De Carlisten zijn in dat Koningrijk steeds talrijk."

a Perpignan den 8 Mei des avonds.

"De Carlisten (Anarchisten) hebben zich in Barcelona meester gemaakt van het tribunal en van het stadhuis. Drie kolonnen Christinos hebben hen met geschut aangevallen; het vuur heeft den geheelen nacht, van den 4den op den 5den Mei, geduurd. De Carlisten hebben ten zes ure in den morgen moeten kapituleren, en men heeft hen toegestaan, de stad de verlaten. Den 5den was de rust weder hersteld."

— De generaal *Espartero* was den 5den nog niet te St. Sebastiaan aangekomen. Men had hem reeds maandag te voren verwacht. Den 5den zijn in deze stad vele andere bataljons binnen gemarcheerd. Dien dag zijn 9 schepen in deze haven aangekomen, bevracht met paarden, oorlogsbehoeften, levensmiddelen en kleedingstukken. Men heeft den 3den Mei over de Urumea eene tweede schipbrug gelegd; de generaal *Jauregui* is daarop de rivier overgetrokken en heeft eene schermutseling met de Carlisten gehad. Hij had 6 gekwetsten, waaronder 2 Engelschen. De generaals *Evans* en *Seoanne* waren bij de schermutseling tegenwoordig.

— Uit St. Sebastiaan schrijft men, dat des morgens eene kolonne Carlisten beproefd heeft, de stelling van *Aguirre* te hernemen; zij zijn echter teruggeslagen, men verzekert, met een verlies van 80 man dooden en gekwetsten en 50 man gevangenen.

— Men leest in *de Gazette de France* van heden, dat de gewezen ministers van *Karel X.*, de heeren *de Polignac*, *de Peyronnet*, *Chantelauze* en *Guernon-Ranville*, krachtens de afgekondigde amnestie, in vrijheid gesteld zijn. Ofschoon *tegenwoordig* niet in de gevangenissen van den staat, bevinden zij er zich eigenlijk geregtelijk en wettiglijk in.

'S GRAVENHAGE, den 14den Mei.

Met betrekking tot de bevalling van H. K. H. Prinses *Albert* van Pruissen, leest men in de *Staats-Courant* het volgende berigt:

"Heden morgen ten zes ure is in deze residentie aangekomen de vleugel-adjudant van Zijne Majesteit den Koning van Pruissen, Baron *van Reitzenstein*, door Hoogstdenzelven belast met het overbrengen aan Zijne Majesteit onzen geëerbiedigden Koning van het heugelijk berigt, dat Hare Koninklijke Hoogheid, Mevrouw de Prinses *Albert van Pruissen*, op den 8 dezer, des morgens ten 5½ ure, te Berlijn, gelukkig bevallen is van eenen Prins."

— Naar men verneemt, is de heer *L. C. Luzac*, voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, door zijne Z. M. tot ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw benoemd.

— Heden namiddag ten half een ure is de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal geopend, waarin een Koninklijk besluit, van gisteren werd gelezen, waarbij Z. Exc. de Minister van Binnenlandsche Zaken gelast wordt heden, ten een ure, de tegenwoordige gewone zitting der Staten-Generaal te sluiten.

De beide Kamers vereenigd zijnde, werd Z. Exc. met de gebruikelijke plegtigheden in de zaal binnen geleid, en deed alstoen, voor den troon gezeten, de volgende aanspraak:

Edel Mogende Heeren!

Ik ben door den Koning gelast mij in uw midden te begeven, om te verklaren, dat de werkzaamheden der tegenwoordige Vergadering der Staten-Generaal zijn geëindigd.

De ontwerpen van wet, aan UEd. Mog. voorgedragen, zijn achtervolgens onderzocht geworden, en de uitkomst getuigde op nieuw van dien geest van eendragt en eensgezindheid, waardoor Nederland zich boven de teleurstellingen van het oogenblik verheffen en op eene betere toekomst kan hopen.

Eenmaal zullen ongetwijfeld alle vraagstukken, welke zich in het belang des lands ter regeling aanbieden, naar beginselen van regt en billijkheid worden opgelost, wanneer steeds onze handelingen zullen getuigen, dat wij billijkheid en regt waarderen boven alles.

Bij buitengewone omstandigheden, en hieruit gevolgde buitengewone behoeften, heeft de openhartige en vertrouwelijke zamenwerking der verschillende takken van de wetgevende magt het nationaal crediet op nieuw gevestigd.

U Edel Mogenden hebben, gedurende deze zitting, wederom een gedeelte van het gebouw onzer Nederlandsche wetgeving opgetrokken. Weldra verhopen wij ons in het geheele bezit van regterlijke instellingen, waardig den tijd, waarin wij leven, en het volk, waartoe wij behooren.

Het moet voor U Edel Mogenden eene streelende belooning zijn, wanneer, bij het eindigen van Uwen arbeid, de overtuiging levendig is, van, naar kracht en vermogen, tot welzijn des Vaderlands te hebben medegewerkt.

De bewustheid daarvan zal U Edel Mog. met zelfvoldoening op deze uwe Vergadering doen terug zien.

In naam des Konings, verklaar ik deze gewone zitting der Staten-Generaal te zijn gesloten.

Van den 14den.

Nog altijd schijnt er niets stelligs bepaald te zijn nopens het beheer van het ministerie van financiën. Volgens sommigen, zou de heer Mr. *A. van Gennep* voortdurend met hetzelve belast blijven. Het administratieve gedeelte zou den heer *Osswaarde*, tegenwoordigen Secretaris Generaal van hetzelve, en het vak der middelen den Staatsraad Jhr. *Gericke* worden opgedragen.

— Morgen ochtend verlaat H. M. de Koningin deze residentie en begeeft Hoogstdezelve zich, voor een paar maanden, naar Berlijn.

AMSTERDAM den 14den Mei.

Beurs van den 13 Mei.

De meer verontrustende tijdingen uit Spanje, gepaard bij iets de flaauwer koersen der Ardoins van Parijs en Antwerpen, heeft ook hier ongunstig op den prijs derzelven gewerkt en zijn zij à 22⅞; 13/16, ¾ verhandeld.

Van onze binnenlandsche effekten blijft aanhoudend veel vraag en handel in kansbiljetten heerschen; 24⅛, 3/16, ¼, ⅜, ½ waren dezelve aanvankelijk, later 24⅜, ¼, ⅛, 3/16, ¼ weder met vrij wat handel. In de overige Hollandsche effekten ging echter zeer weinig om; 2½ pCt blijft 52¼ à 5/16; 5 pCt 99¾ later à ⅝ en ook à 99½ afgegeven; 4½ pCt syndicaat 92⅞ à 93; handelmaatschappij geoffreerd en van 180 tot 179⅝ gevallen; 4 pCt als gisteren 90; 5 pCt. 97¼ à ⅜.

Effecten Societeit, van 14 Mei.

Uit Spanje zijn heden geene nadere tijdingen ontvangen; de handel in publieke fondsen was gering: alleen in kansbiljetten is iets gedaan; 24⅛, 1/16, 24, 24 1/16 bleef de koers daarvan; 2½ pCt 52¼ à ⅜. Ardoins op nieuw iets flaauwer: à 22⅝, 11/16, ⅝ is een weinig omgezet.

Mengelwerk.

Herinneringen uit de Tweede Kamer.

« Wel verre van een bezwaar te vinden van voor het een of ander deel van het rijk onder de bescherming van het Duitsche verbond te staan, zoude ik het bijna voor eenen zegen houden, van geheel daarin opgenomen te worden, ware het niet, dat deze magt bij het afvallen van een gedeelte van *Luxemburg* zoo weinig veerkracht getoond had, om zijne integriteit te bewaren.» (De heer CORVER HOOFT, Zitting 9, *Staats-Courant* 30 Maart.)

Indien derhalve het Duitsche verbond, bij het afvallen van een gedeelte van *Luxemburg*, meerdere veerkracht getoond had, om zijne integriteit te bewaren, zou de heer CORVER HOOFT het *bijna* voor eenen zegen houden, dat *Nederland* er geheel in opgenomen wierd. — Wij achten dit vraagpunt te belangrijk, om het onopgemerkt te laten voorbijgaan, en willen ons veroorloven het met een enkel woord toe te lichten.

Vooreerst erkennen wij, dat het Duitsche verbond in de onderhavige zaak weinig veerkracht getoond heeft. Zonder te willen beweren, dat eene vreemde tusschenkomst, hoedanige die van het verbond in de binnenlandsche geschillen van den een of anderen bondstaat zijn zou, wenschelijk is, merken wij slechts aan, dat het Duitsch verbond zich dezelve aangematigd had. Reeds ten gevolge van artikel 2 der bondsacte, en verder krachtens de besluiten van 25 November 1830 (1), was het den Groot-Hertog eene gewapende tusschenkomst tegen zijne onderdanen schuldig. Veel meer nog, en dat wel uit den aard van het verbond zelve, was het ligchaam verpligt, elk zijner leden tegen *vreemden* aanval te beschermen, eene verpligting bij art. 11 der bondsacte door alle bondstaten nadrukkelijk op zich genomen, en waaraan zeer slecht is beantwoord door het dulden van Belgische troepen in *Luxemburg* en het laten doortrekken van Fransche artillerie, tot belegering der Antwerpsche citadel bestemd, zonder er iets tegen te doen, dan zijne hoop te kennen te geven, dat iets dergelijks in het vervolg niet meer gebeuren zou (2). Geringe blijken, inderdaad, van veerkracht.

Maar juist op dien grond vragen wij: wat zou *Nederland* er bij winnen, door in zulk een lijdelijk verbond opgenomen te worden? Bescherming tegen eene groote magt, kunnen wij er, blijkens de gemaakte ondervinding, niet uit verwachten; en tegen eene geringe, als wanneer het verbond misschien krijgshaftiger zou wezen, tegen *Kniphausen* of *San Marino*, bij voorbeeld, behoeven wij geene Duitsche legers. Ten aanzien dus onzer buitenlandsche veiligheid, zien wij in het Duitsche verbond geenen waarborg, wel gevaar; want men zou ons, in eenen ons vreemden strijd, hulp kunnen aanvragen.

Wat onze andere belangen betreft, — eene eventueele Duitsche tusschenkomst in onze staatsregering, — eene mogelijke tusschenkomst

(1) MUNCH, *Allgemeine Geschichte der neuesten Zeit*; Band VI, 2e Abth, Pag. 524. 525.

(2) VENTURINI: 1833; pag. 58.

van het Duitsche verbond in Nederlandsche zaken zouden wij verafschuwen. Indien er ooit, — hetgeen de Hemel verhoede! — eenige tweedragt tusschen het Nederlandsche volk en deszelfs vorst ontstaan mogt, zoo worde zij inwendig afgedaan. Eene vreemde tusschenkomst in binnenlandsche zaken, door wien ook ingeroepen, worde steeds als verraad aan het vaderland beschouwd. Uit dit oogpunt derhalve, veel meer nog dan uit het vorige, zouden wij eene opname in het Duitsche verbond voor een groot onheil houden.

Wijders zou zich bij de aangeduide gevaren in het verschiet, een oogenblikkelijk bezwaar voegen, namelijk de door het Duitsch verbond aan de pers opgelegde banden. Als een der voornaamste waarborgen van onze burgerlijke vrijheid, zegenen wij art. 227 onzer grondwet: « Het is aan elk geoorloofd om zijne gedachten en gevoelens door de drukpers, als een doelmatig middel tot uitbreiding van kennis en voortgang van verlichting te openbaren, zonder eenig voorafgaand verlof daartoe noodig te hebben; blijvende nogtans elk voor hetgeen hij schrijft, drukt, uitgeeft of verspreidt, verantwoordelijk aan de maatschappij of bijzondere personen, voor zoo verre dezer regten mogten zijn beleedigd." En met een hoog gevoel zien wij rond in *Europa*, en zien nergens de pers vrijer dan bij ons. Boeken en vlugschriften niet alleen, maar ook dagbladen schrijft in *Nederland* wie wil en hoe hij wil, zonder eenige voorwaarde te hebben vervuld, strafbaar alleenlijk, en zulks zeer te regt, voor zoo verre hij de regten der maatschappij of die van bijzondere personen mogt hebben beleedigd." Maar in *Duitschland* dankt men aan het verbond de censuur over alle boeken, beneden de 20 vellen. Om een dagblad uit te geven, moet de redacteur zijne *geschiktheid* daartoe bewijzen, en bekomt dan eene ten alle tijden wederroepbare concessie. In die *gecensureerde* dagbladen ligt zelfs het bekend maken van de handelingen der stenden en der regtbanken onder censuur (3)! In *Duitschland* — maar genoeg; aan dergelijke DEJANIRA's geschenken heeft de heer CORVER HOOFT voorzeker niet gedacht, toen hij de *bescherming* van het Duitsche verbond voor *Nederland* bijna als een' zegen beschouwde. Wij meenen althans genoeg te hebben gezegd, om algemeen te doen begrijpen, dat de opname in een verbond, hetwelk wetten nopens de *pers-vrijheid* had beloofd, en slaafsche censuur heeft gegeven; hetwelk bepaald had, dat er in elken bondsstaat eene volks-vertegenwoordiging zou plaats grijpen, en die in de voornaamste staten laat verwachten; hetwelk aan elk zijner leden zijne bezittingen waarborgde, en Belgische troepen in *Luxemburg* duldt, — alles behalve zegenrijk zou zijn.

Verschil van Godsdienst.

« De belijders der onderscheiden godsdiensten genieten *allen* DEZELFDE burgerlijke en politieke voorregten."

(Art. 192 der grondwet.)

Velen, wien ons opschrift in de oogen mogt vallen, zullen welligt vermeenen, dat wij de pen opgevat hebben, om ook onze gevoelens te doen kennen, nopens de in den laatsten tijd door zoo velen, met zoo veel aandrang, aangeheven klagt, wegens de, — voor zoo ver een groot deel der bevolking betreft, — ongelijke bedeeling van ambten, enz. Dit is echter geenszins ons voornemen. Wij betreuren, zoo zeer als iemand, dat die klagt aangeheven wordt, en willen geenszins in een onderzoek der oorzaken daarvan treden. Intusschen achten wij ons verpligt te doen opmerken, dat eene gedurige herhaling van die klagt geenszins ter bevordering eener gewenschte eenstemmigheid bij de Natie leiden kan, en wij ons derhalve wel zouden hebben onthouden, daarbij thans stil te staan, ware het niet, dat de regering ons als van zelve op dit punt heeft gebragt.

Met bevreemding toch, hebben wij dezer dagen de aankondigingen gelezen van de heeren directeuren-generaal van oorlog en van marine, waarin dezelve ter kennisse van het publiek, onder anderen, brengen, dat de adressen der ouders of voogden, die hunne kinderen of pupillen op de militaire akademie te *Breda*, of het instituut van marine te *Medenblik*, wenschten geplaatst te zien, zullen moeten aanduiden den naam, den stand of het beroep, de woonplaats en GODSDIENST van ouders of voogden. Met verbazing hebben wij die vraag opgemerkt, omdat wij niet begrijpen kunnen waartoe men de godsdienst der ouders van de leerlingen verlangt te kennen, of de opgave daarvan kan gevorderd worden. Volgens art. 192 van ons maatschappelijk verdrag, genieten de belijders van de onderscheidene godsdiensten *allen* DEZELFDE burgerlijke en politieke voorregten, zoodat, bij het begeven van ambten of het verleenen van burgerlijke voorregten, het voor de Regering zeer onverschillig wezen moet, welke godsdienst men belijdt. Bij het toestaan van plaatsen aan de militaire akademie, of op het instituut van marine, moet het toch de eenige vraag zijn, of de adspiranten daartoe de noodige bekwaamheden bezitten? Is dit het geval, dan doet het er weinig toe welke godsdienst de adspiranten of hunne ouders belijden, hetgeen voor de Regering niet alleen onverschillig wezen moet, maar waarmede zij zich zelfs, naar het ons voorkomt, niet behoort in te laten. Het is te bejammeren, dat eene dergelijke — mogen wij het zeggen — verkeerde, en waarom zouden wij het verbergen niet zeer grondwettige vraag, namens de Regering, aan ingezetenen van den staat wordt voorgelegd, daar juist dusdanige vragen sommige in het denkbeeld moeten versterken, dat de weinige evenredigheid, welke men, bij de bedeeling van ambten of van betrekkingen, tusschen de belijders der onderscheidene gezindheden opmerkt, als het ware met opzet zou plaats hebben; een gevoelen, van welks gegrondheid wij ons geenszins overtuigd houden, doch tot welks wederlegging de Regering door het doen van vragen, gelijk de bovenstaande, in geenen deele medewerkt. Wij hopen, dat de Regering, bij nader inzien, van het ondoelmatige der gedane vraag zelve overtuigd zal worde, en zorgen, dat dezelve, hetzij nu, hetzij in het vervolg, achterwege worden gelaten.

(3) VENTURINI: 1834; pag 319.

Letternieuws.

Proeve eener Beschouwing over Geschiedenis en Staatsregt, door Mr. I. J. VAN HEES VAN BERKEL, Advokaat te 's Hage. Te Utrecht bij N. VAN DER MONDE.

Onder de onlangs uitgekomen werken verdient het boven genoemde bijzondere opmerking, omdat in hetzelve geheel nieuwe en belangrijke inzigten omtrent onze oude Staatsregeling en instellingen worden geopenbaard, en zegevierend, op vaste gronden, vele der dikwerf zoo losse, als gewaagde beweeringen van BILDERDIJK in zijne *Vaderlandsche Historie* worden wederlegd.

Het dierbaar Vaderland, in zijnen ouden staatkundigen toestand, zijne gewigtigste staatkundige lotgevallen en omwentelingen, naar de letter der oudste handschriften door den Hr. VAN HEES afgemaald, herrijst vrijer en dus ook waardiger en edeler voor onze oogen, dan gekleed en gevormd naar de geliefkoosde en slaafsche begrippen van sommigen, die, in den laatsten tijd vooral, rondom een eenig belang de verschillende gedeelten onzer geschiedenis wilden vereenigen.

Het werk begint met eene verhandeling over *het Koningschap bij de Franken*, welke van de belezenheid en het scherp oordeel des schrijvers en van deszelfs putten uit de beste oorspronkelijke bronnen bewijzen, draagt.

De geschiedenis der staatkundige instellingen van de V^de^ tot de X^de^ eeuw wordt door dezelve duidelijk en het verklaart zich, na lezing dezer geleerde verhandeling, hoe zoo veel schrijvers voor alle stelsels van regering in de geschiedenis der Franken bewijzen hebben kunnen vinden en de koninklijke magt, reeds van den aanvang af, geheel verkeerd als onbepaald hebben kunnen voorstellen.

Eene tweede verhandeling *over den oorsprong en den bloedigen strijd der gemeenten met de edelen in Holland; en de aard en veranderingen in het bestuur der gemeenten*, verklaart ons de wording dezer staatkundige ligchamen, en het onderscheid tusschen deze en de eenvoudige steden, welke laatste op eenen veel lageren trap van staatkundige magt en invloed stonden. — De schrijver toont klaarblijkelijk aan, hoe de Hoeksche en Kabeljaauwsche twisten en derzelver langdurigheid, waarvan de oorzaak meestal aan bijzondere vete, of twist over de regering tusschen moeder en zoon werd toegeschreven, hare hoofdoorzaak in den onwil der Edelen tegen de wassende magt der steden vond, zoodat deze burgerkrijg niet anders was, dan een omwentelingskrijg, welke, na langdurige worsteling, een geheel nieuw vermogen, *dat der steden, of van den derden staat*, in Holland vestigde.

Bijzonder belangrijk is datgene, wat de schrijver met onpartijdigheid, op grond van de letter der oudste charters zelven, omtrent de verandering in het bestuur der gemeenten opteekent en bewijst. Van gemeenebest gezind werd hetzelve, door de aanmatigingen van weinigen, weldra geheel aristocratisch. Alle magt, alle regten, als die van toestemming in de stedelijke belastingen, het verkiezen der stedelijke magistraten, enz. enz., te voren bij het meerendeel der poorters bezeten, gingen in de handen van enkelen over.

De derde en vierde verhandeling, in het werk van den Hr. VAN HEES voorkomende, *over de hoedanigheid en ontwikkeling der Grafelijke magt in Holland, en derzelver ontaarding in dwingelanden*, bevelen wij vooral ten sterkste aan alle staat- en geschiedkundigen aan, omdat zij, naar ons inzien, onzen ouden staatkundigen toestand in het helderst daglicht plaatsen, en, volgens echte bescheiden, hen logenstraffen, die van den vroegsten tijd den afhankelijksten, den meest slaafschen geest, bij onze voorvaders vooronderstellen.

Uit de maatschappelijke inrigting in de middeleeuwen, welker kennis te veel door vele geschiedschrijvers werd verwaarloosd, worden door den schrijver de grenzen der grafelijke magt aangewezen. — Die magt verschijnt ons hierdoor in een geheel anderlicht, dan in welke de geliefdkoosde begrippen van sommigen haar plaatsten.

De stijl van dit welgeschrevene werk is krachtig, ja dikwijls verheven. Bij deszelfs lezing bemerkt men ligtelijk, dat de schrijver door zijn onderwerp is bezield geworden.

Wij durven hetzelve dan ook in gemoede aan het publiek aanbevelen en het de verzekering geven, van zich over deszelfs lezing niet te zullen beklagen.

Moge de Hr VAN HEES, reeds gunstig bekend door zijne met de gouden medaille bekroonde prijsverhandeling *over het staatkundig stelsel van gemeenten*, ons meer dergelijke proeven zijner kunde geven.

Waterhoogte te Arnhem.

Den 14 Mei. 4 El 1 Palm 5 Duim; gewassen 0 Duim; gevallen 5 D.
Den 15 Mei. 4 El 1 Palm 0 Duim; gewassen 0 Duim; gevallen 5 D.

Heden avond verloste, zeer voorspoedig van eene welgeschapen DOCHTER, *GIJSBERTA LION*, hartelijk geliefde Echtgenoote van

A. VON PRITZELWITZ VAN DER HORST,
Eersten Commies der Posterijen.

MIDDELBURG,
den 11den Mei
1837.

Eenige kennisgeving.

Te ARNHEM beviel den 13den Mei 1837 van eenen ZOON Vrouwe *P. J. J. CONRAD*, geboren *DE JONG VAN BEEK EN DONK.*

AMORTISATIE SIJNDICAAT.
Administratie der Domeinen, Wegen, Vaarten enz.
EERSTE RESSORT.
PROVINCIE GELDERLAND.

AANBESTEDING.

DE AGENT VAN HET DOMEIN, te *Arnhem*, zal, als daartoe behoorlijk gemagtigd, in tegenwoordigheid van den Heer Inspecteur der Domeinen in het Eerste Ressort, op Maandag den 29sten Mei 1837, des voormiddags ten elf ure, ten overstaan van het Stedelijk Bestuur van *Arnhem*, in het openbaar, aan den minstaannemenden aanbesteden:

HET ONDERHOUD

1°. Van den Grooten Weg der 1ste klasse N°. 6, strekkende van *Grebbe* naar *Arnhem*, de *Grebbendijk* mede daaronder begrepen,
2°. Van den Grooten Weg der 1ste klasse N°. 2, strekkende van *Arnhem* naar den *Sláperdijk*, nabij de herberg *de Klomp.*
3°. Van den Grooten Weg der 1ste klasse N°. 8, strekkende van *Arnhem* naar *Zutphen*, met het embranchement tusschen *den Ellekomschen dijk* bij de *Middagter-Sluis* en genoemden weg,
4°. Van den Grooten Weg der 1ste klasse, N°. 1, van *Hoevelaken* naar *Deventer*, met deszelfs embranchement van *Apeldoorn* naar *Zutphen*, en van *Deventer* naar *Voorst.*
5°. Van den Straatweg langs *de Zuiderzee*, van af *de Doornenkaag*, bij *Hoevelaken*, tot aan *het Katerveer*, bij *Zwolle.*

En zulks met al de daarin- en naast gelegene Bruggen, Heulen, Duikers en Houten Kokers, Schamp-, Scheiding- en Mijlpalen, mitsgaders de Tolhuizen, de Tol- en Slagboomen en verdere daaraan toebehoorende objecten, staande op en aan gezegde Groote Wegen.

Geschiedende deze aanbesteding voor den tijd van *drie Jaren*; ingaande met den 1sten Julij 1837, en eindigende ultimo Junij 1840.

De Bestekken en voorwaarden zullen ter lezing liggen in de bureaux van den heer Administrateur der Domeinen in het Eerste Ressort, van den Agent van het Domein te *Arnhem*; in het locaal van het Provinciaal Gouvernement van *Gelderland*; ten Raadhuize der stad *Arnhem*, en verder in de navolgende Logementen:

Te *Arnhem* bij de Wed. *PULSERS*, in het koffijhuis, en bij *P. HOLTERS*, in den Gouden Leeuw; te *Nijmegen* bij *O. T. HOLTERMAN*, in den Rotterdamschen Postwagen; te *Lent* bij de Wed. *CRIJNEN* aan de Waal; te *Elst* bij de Wed. *AALBERS*, aan den dijk; te *Tiel*, bij *L. VAN DAM*, in den Gouden Leeuw; te *Bommel* bij *WEIJERS*, in het koffijhuis; te *Pannerden* bij de Wed. *OTTEN*, op den dijk; te *Grebbe* bij *L. DE RIDDER*; te *Wageningen* bij *J. RUTGERS*, aan den boom; te *Velp* bij *J. H. NAEFF*; te *Rozendaal* bij *H. KETS*; te *Dieren* bij *J. BRINKHORST*, in de kroon; te *Doesborgh* bij *WEIJN*, in het Heeren-Logement; te *Brummen* bij *R. HONDIUS*, *Gz.* in het Kromhout; te *Zutphen* bij *P. WEIJERS*, in het Zwijnshoofd; te *Apeldoorn* bij *A. VAN DEN BROEK*, in den Arend; aan den Straatweg van *Apeldoorn* naar *Zutphen*, bij *KNOPPERT*, in de Karre; te *Deventer* bij *BECKING*, in den Moriaan; te *Zwolle* bij *HARMSEN*, in het Heeren-Logement; te *Voorthuizen* bij *W. WILBRINK*, in het Posthuis; te *Ede* bij *VAN DER CRAATS*; te *Nijkerk* bij *J. D. KLAASSEN*, in het koffijhuis; te *Harderwijk* bij *GELDERMAN*; te *Putten* in het Heeren-Logement; te *Amersfoort* bij *GROENHUIZEN*; te *Utrecht* in den Witten Engel; te *Gouda* in den Zalm; te *Vianen* in het Zwijnshoofd; te *Gorinchem* in het Gorinchemsche Wapen; te *Sliedrecht* in den Zwaan; te *Hardinxveld* in de drie Snoeken; en te *Werkendam* in 's Lands welvaren.

Nadere inlichtingen zijn te bekomen ten kantore van den Agent van het Domein te *Arnhem*, terwijl door de respectieve Opzigters bij genoemde groote wegen te *Apeldoorn*, *Brummen*, *Ede* en *Harderwijk*, drie dagen voor de aanbesteding, de noodige aanwijzing *in loco* zal worden gedaan; zullen de gegadigden zich, gedurende dien tijd, ten voorschreven einde bij genoemde ambtenaren moeten vervoegen, terwijl, op den dag der aanbesteding, geene inlichtingen hoegenaamd meer zullen gegeven worden.

De Agent van het Domein voornoemd,
H. J. VAN GENNEP.

AANBESTEDING.

BURGEMEESTER EN WETHOUDEREN DER STAD *NIJMEGEN* zullen, op Maandag den 29sten Mei 1837, des namiddags ten een ure, in het Raadhuis dezer stad, in het openbaar, aan den minst aannemende, aanbesteden:

Het egaliseren en onder profil brengen met het begrinden van den weg, aanvang nemende aan het einde der Kelstraat buiten de Hezelpoort dezer stad, en loopende door Hees en Neerbosch; vervolgens door de Nonnenstraat, en eindigende aan den Teersdijk; mitsgaders het onderhoud van dezen weg, van af den dag der opneming tot den 30sten April 1838.

De voorwaarden van Aanbesteding liggen ter lezing op de stedelijke Secretarie.
ZEG HET VOORT.

---

† § † Men is van meening, op Donderdag den 8sten Junij 1837, bij inzet, en op Donderdag den 22sten Junij daaraanvolgende, bij toeslag, des voormiddags om elf uren, in *het Kromhout* te *Brummen*, ten overstaan van Mr. *W. H. TAAY*, Notaris te *Arnhem*, in het openbaar te veilen:

1°. Het rentgevende en van overstrooming vrije LANDGOED *DE WILDBAAN* genaamd, te *Brummen*, tusschen *Arnhem* en *Zutphen*, gelegen; bestaande uit een hecht, ruim, en modern HEERENHUIS, uitzigt hebbende op den Straatweg tusschen de beide genoemde Steden, waarin tien meest allen behangen en van stookplaatsen voorziene KAMERS, behalve PROVISIE- en MEIDEN-KAMER, ruime DROOGZOLDER MELK-, PROVISIE- en WIJNKELDER, twee KEUKENS enz.; wijders KOETSHUIS, PAARDEN- en BEESTENSTAL, enz. voorts vruchtbare BOOMGAARD, waarin vele fijne vruchtboomen, MOESTUIN, BOUW- en WEILAND, AKKERMAALSCH- en DENNENBOSSCHEN, met lanen van EIKEN-, IEPEN-, BEUKEN- en andere opgaande BOOMEN doorsneden; zijnde alles aan een stuk en ook gunstig voor de Jagt gelegen, tot voordeel en tegelijk tot vermaak aangelegd, in het geheel groot 34 Bunders, 29 Roeden en 30 Ellen.

2°. Eene uitmuntende UITERWAARD, groot 5 Bunders, 10 Roeden en 70 Ellen, gelegen in de nabijheid van het voorgaande perceel.

Deze perceelen zullen ook in massa geveild en opgenomen kunnen worden den 1sten, 2den, 5den en 7den Junij; edoch het Heerenhuis, Bouwhuis en verdere gebouwen of alleen op den 5den en 7den Junij, en vooraf bij den Eigenaar, het Heerenhuis bewonende, belet vragende; terwijl inlichtingen over de voorwaarden der veiling, met vrachtvrije brieven, en inzage der bewijzen van eigendom te bevragen zijn ten kantore van den bovengenoemden Notaris te *Arnhem.*

---

† † † Die iets te vorderen heeft van, of verschuldigd is aan wijlen den Heer *C. F. OTTERBEIN* en Mejufvrouw *ALBERTINA LOUISA UHLENBRUCH*, in leven echtlieden, gelieve daarvan opgave of betaling te doen ten kantore van den Notaris *GODEFROIJ* te *Arnhem.*

** Door *W. J. THIEME*, te *Zutphen*, is alom verzonden: PROSPECTUS OP DE NAGELATEN GEDICHTEN VAN *D. BAX*, *Theol. Doct. en Predikant te Zutphen*; een deel in kl. 8° *f* 1,50 *uit te geven geheel ten voordeele der Weduwe en Kinderen van den Overledene.* — Behalve dat men bij alle H. H. Boekhandelaren kan inschrijven, hebben Heeren Predikanten zich wel willen belasten, met het aannemen van Inschrijvers.

NEDERLANDSCHE
STOOMBOOT-MAATSCHAPPIJ.

Dienst tusschen Rotterdam, Arnhem en Keulen,
Voor de Maand Mei 1837.

Van *Rotterdam* naar *Arnhem*, den 16, 17, 19, 21, 23, 25, 26, 28 en 30 Mei 's morgens te 7 ure.

Van *Arnhem* naar *Keulen*, den 17, 22 en 27 Mei, 's morgens te 6 ure.

Van *Keulen* naar *Arnhem*, den 19, 24 en 29 Mei, 's morgens te 7 ure.

Van *Arnhem* naar *Rotterdam*, den 16, 18, 20, 22, 24, 25, 27, 29, 30 en 31 Mei, 's morgens te 9½ ure.

Voor den vervoer van goederen zijn billijke vrachtloonen vastgesteld.

Daar bij aankomst der Stoombooten te *Vreeswijk* bij den agent O. *KIEWIET* een Rijtuig gereed staat, om de Reizigers die zulks verkiezen, voor 70 centen per persoon naar *Utrecht* te brengen, tijdig genoeg, om van daar per Diligence naar *Amsterdam* te vertrekken, zoo wordt hierdoor aan het *Publiek* eene gemakkelijke gelegenheid, om gedeeltelijk door middel dezer stoomvaart naar *Utrecht* en *Amsterdam* te reizen, aangeboden.

Te ARNHEM, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.